

Komşuluğun felsefesi

Hélène L'Heuillet, 'Komşuluk/İnsanların Birlikte Varoluşu Üzerine Düşünceler'de komşuluğun neliğini irdeliyor ve soruyor: Etik veya politik taraflara ve araçlara başvurmadan bir komşuluk ahlaki tesis edilebilir mi?

Komşu meselesi, yaygın biçimde teolojik ve milli bir bağlam üzerinden değerlendirilebilir. Seküler dünya hayatının öncesinde sorun yok gibidir: Komşu, milli ya da dini kardeş bağlamına yerleştirilmiş durumdadır. Ama gerçeklikte ne olduğu konusunda analiz sanki ötelenmiştir. Bununla birlikte cumhuriyetin modern şehir yaşamında medeni ölçüler içinde geçinmeye dayalı bir yaşama biçimi olarak görülebilir. Bu bağlamda da modern sosyolojinin ehil olduğu konulara için olduğu düşünülür. Teolojik geçmişte de seküler dünyanın bugününde de komşuluk ya da komşu, insanlar arasındaki iyi ilişkinin biçimi olarak görülmüştür. Gerçekten de böyle midir?

Fransa'da yapılan araştırma, Fransızların yüzde 80'inin komşularla yüz göz olmamak için kendine ait müstakil bir evde yaşamak istediğini, bitişik bir daireyi ise asla arzulamadıklarını ortaya koymuş. Dahası araştırmaya göre, komşu sahibi olmak bir şans değil, bir sığınma ve rahatsızlık unsuru.

Komşuluğun sorun haline gelmiş olması, toplumbilim bakımından şaşılabilir bir durumdur ama felsefenin üstü örtük biçimde dile getirdiği bir tartışmayı da tekrar gündeme getirmektedir. Tönnies'in cemaat/cemiyet kavram çifti üzerinden düşünürsek, komşuluğun çeşitlenerek yoğunlaştığı şehir yaşamı bir cemiyet durumunu ifade eder. Durkheim'dan hareket ettiğimizde de aynı kapıya geliriz. **Belki Tönnies, bize şunu söyleyecektir; evet, şehir yaşamında bir cemiyet durumu söz konusu ama bugün cemaat, cemiyet içinde kendisine bir alan açmaktadır. Bu hafif ölçekli bir toplumbilimsel faşizm tanımıdır.**

Daha önemlisi, felsefede üstü örtük şekilde duran bir tartışmanın, Hobbes-Rousseau tartışmasının komşuluk sorunsalı üzerinden tekrar gündeme geliyor olmasıdır. Hobbes, insanı doğası gereği iyi bir varlık olarak görmez; ona göre, insan insanın kurdudur. Ama ona göre, insanın bu özelliği doğa durumunda mevcuttur, toplum veya devlet yaşamına geçince bu durum sona erer. Rousseau ise bunun tam tersini dile getirir. Doğa durumundan toplum durumuna gelmekle birlikte insanın huzuru bozulmuştur. **Hélène L'Heuillet, 'Komşuluk/İnsanların Birlikte Varoluşu Üzerine Düşünceler'de komşuluğun**

neliğini irdelemekte ve birlikte varoluşun neden bir sorun haline geldiğini tartışmaktadır. L'Heuillet'nin temel problemi şu: "Etik veya politik taraflara ve araçlara başvurmadan bir komşuluk ahlaki tesis edilebilir mi?"

L'Heuillet'ye göre, komşuluk, temelde birlikte varoluşu hissetme alanıdır. Ama bu birlikte var olma alanı, Aristoteles'in terimleriyle söylersek oikos'tan (aile/hane) dolayı bir birlik-teliktir. Komşuluk, bir dostluk biçimi değildir; yerden, uzamdan dolayı oluşan bir birlikte varoluş biçimidir. Komşu bize yer, uzam münasebetiyle yakındır. Şöyle söylüyor L'Heuillet: "Komşu dost değildir. Dostumuzu hanemizde ağırlarız, komşuyla ise genelde kapı eşliğinde, hanemizin eşliğinde konuşuruz." Komşu, özel ile kamusal alanın sınır bölgesinde yer alır. Komşuluk bedenlerin dip dibe ilişkisidir, rahatsız edici olan da budur zaten. **Komşuluk devamlılık halinde bir sıkıntılılık halidir. Freud, başkalarından gelen sıkıntının en büyük sıkıntı olduğunu söyler.**

L'Heuillet'ye göre, karşı komşuyla yaşanan sorun, alt ve üst komşuyla yaşanan sorundan felsefi olarak farklıdır. L'Heuillet karşı komşu bağlamında, Axel Honneth'in, Hegel'den hareketle kavramlaştırdığı 'Tanınma Uğruna Mücadele' fikrini, komşuluk bağlamında tartışmaya açıyor. Ona göre, karşı komşuyla yaşanan sorun bir itibar sorunudur. Üst komşu en çok nefret edilen komşudur. Yukarıdan gelen gürültü varoluşumuzu daima tehdit eder. Çok ince ayrımlar yapıyor L'Heuillet: Alt komşuyu çekistirir diyor, üst komşu hakkında dedikodu yayarız diyor. Çekistirme bir hor görme biçimidir, dedikodu ise aşağılayıcı bir şey.

'Komşuluk', sorunun vahameti nedeniyle bir başucu kitabı. ■

KOMŞULUK
İNSANLARIN
BİRLİKTE
VAROLUŞU
ÜZERİNE
DÜŞÜNCELER
Hélène L'Heuillet
Çeviren: Adem Beyaz
YKY 2019
208 sayfa, 22TL.